

PRZYJĘCIE UCHODźCY I USTALENIE STATUSU

Usprawnienie ustalenia bezpieczeństwa w kontekście uchodźcy

[Na czym polega problem?](#)

[Co mogę zrobić jako osoba bezpośrednio pracująca z uchodźcami?](#)

[Co musi się zmienić na poziomie polityki?](#)

[Więcej informacji ogólnych i dodatkowe źródła](#)

NA CZYM POLEGA PROBLEM?

Zaniechanie zaradzeniu bezpieczeństwa w kontekście przyjmowania uchodźców i określenia ich statusu może **postawić ludzi w stan zagrożenia** i spowodować poważnie **naruszenie praw człowieka**:

- **Naruszenie podstawowych standardów przyjęcia:** Bezpieństwowi uchodźcy mogą podlegać obowiązkowi pozostania w centrach przyjęć przez znacznie wydłużony czas, z powodu niepewności co do ich narodowości. W niektórych przypadkach są oni przetrzymywani lub obwarowani bezprawnymi ograniczeniami w kwestii wolności przemieszczania się, naruszającymi standardy zmienionej [Dyrektywy Warunków Przyjęcia](#) i innych praw.
- **Wydalenie:** Bezpieństwowi uchodźcy z krajów takich jak Irak, Syria lub Etiopia, których bezpieczeństwo nie zostało określone w trakcie procedur ustalenia statusu państwowego uchodźcy, po zakończeniu konfliktu zbrojnego mogą być zmuszeni do powrotu do swoich krajów zamieszkania (jeśli będą przyjęci), gdzie mogą doświadczyć poważnej dyskryminacji i/lub prześladowania.
- **Bezprawne przetrzymywanie w kontekście powrotu:** Uchodźcy, których bezpieczeństwo nie zostało zaadresowane i którym odmówiono międzynarodowej ochrony, są niekiedy bezprawnie [zatrzymywani](#) przez długie i powtarzające się okresy, podczas gdy państwa bezskutecznie próbują odesłać ich do kraju, który nie uznaje ich za obywateli.
- **Dzieci, którym odmówiono praw:** dzieci, których rodzice nie mają statusu państwowego, mogą się urodzić jako bezpieczni i [może im być odmówione ich prawo do narodowości](#), powodując ich wielorakie cierpienie i ryzyko życia w ubóstwie i niestabilności przez długi czas.

CO MOGĘ ZROBIĆ JAKO OSOBA BEZPOŚREDNIO PRACUJĄCA Z UCHODźCAMI?

Oto cztery czynności: Rozpoznaj, zarejestruj, skieruj i czytaj!

1. Rozpoznaj bezpieczeństwo

Nie zakładaj, że każdy ma określoną narodowość, lub że każda osoba bezpieczna wie, że jest bezpieczna. Bądź świadomy/a tego, że niektórzy mogą utożsamiać narodowość bardziej z przynależnością etniczną lub społeczną, niż z obywatelstwem. Przy ustalaniu statusu uchodźcy, sprawdź, czy przypuszczenia bezpieczeństwa zostało wystarczająco zaadresowane w trakcie [procedur weryfikacyjnych](#), lub też, czy początkowe oznaki

wskazujące na bezpieczeństwo zostały zarejestrowane i poddane dalszym analizom, jeżeli zaszła taka potrzeba. Na przykład:

- Czy władze jakiegokolwiek kraju uznają ich za obywatela?
- Czy aplikant ma jakikolwiek dowód bycia uznanym za obywatela jakiegoś kraju, na przykład zaświadczenie o obywatelstwie lub paszport? Jeżeli nie, dlaczego? Czy mogą uzyskać taki dowód?
- Czy aplikant należy do grupy, która nie jest rozpoznawana jako obywatele przez rząd jego/jej kraju, jak na przykład [Kurdowie z Syrii](#) lub [z Iraku, Rohingya z Myanmaru](#) lub [Bidoon z Kuwejtu](#)?
- Czy aplikant pochodzi z terytorium, które nie jest rozpoznawane przez wszystkie kraje jako państwo i/lub uznanie państwowości nie pociąga za sobą pełnej niepodległości lub efektywnej narodowości danego państwa, na przykład [Palestyna](#) albo [Sahara Zachodnia](#)?
- Czy dana osoba twierdzi, że nie ma żadnego obywatelstwa?

Więcej pytań jest dostępnych tutaj: [Rozpoznawanie bezpieczeństwa: Pytania weryfikacyjne](#)

2. Udokumentuj bezpieczeństwo / ryzyko bezpieczeństwa

W kontekście przyjęcia, jeżeli rozpoznasz u danej osoby status bezpieczeństwa lub jego ryzyko, lub też jeśli dana osoba twierdzi, że nie ma żadnego obywatelstwa, umieść tę istotną informację na każdym dokumencie odnoszącym się do tej osoby. Jeżeli jakiś formularz nie ma pola, na którym można by dokładnie zanotować bezpieczeństwo lub jej ryzyko, umieść tę informację w dowolnym miejscu tego formularza, by ją zachować. Upewnij się, że przekażesz tę informację osobie, której ona dotyczy, z zaznaczeniem, że może ona być ważna w przyszłości. Zachowaj kopie wszystkich istotnych dokumentów. Równie pomocne będzie zwrócenie się do twojej organizacji o uwzględnienie sposobów dokładnego dokumentowania (ryzyka) bezpieczeństwa we wszystkich istotnych formularzach.

W kontekście ustalania statusu uchodźcy musi dojść do stwierdzenia, czy dany aplikant/ka jest bezpieczny/-a. Jeżeli są osobami bezpiecznymi, powinno to być jasno odnotowane w każdej odpowiedniej dokumentacji, aby w przypadku otrzymania statusu uchodźcy, ich bezpieczeństwo było odnotowane i aby w późniejszym czasie nie doświadczyli potencjalnego wydalenia, nawet w przypadku, gdy większość uchodźców będzie mogła powrócić do domu. Osoba, która w trakcie procedury weryfikacyjnej, przyjęcia lub ustalania statusu uchodźcy zostanie zidentyfikowana jako bezpieczna lub zagrożona bezpieczeństwem, powinna być zgłoszona do odpowiednich organów władzy, kompetentnych w ostatecznym ustaleniu, czy jest ona bezpieczna i aby uzyskała ona odpowiednią ochronę prawną (jeśli procedura taka jest dostępna). Ustalenie bezpieczeństwa powinno się odbywać przed procedurą aplikacji o status uchodźcy, lub jednocześnie z nią, z pełnym zachowaniem zasady poufności. Jeżeli osoba jest bezpieczna, ale nie jest uchodźcą, powinno to skutkować w przyznaniu pozwolenia na pobyt opartego na bezpieczeństwie. Zapoznaj się z naszym [Indeksem Bezpieczeństwa](#), aby uzyskać więcej informacji na temat ustalania bezpieczeństwa w twoim kraju.

3. Skieruj osoby do właściwych organów, w celu uzyskania porady, wsparcia oraz informacji

Znajdź organizacje specjalizujące się w bezpieczeństwie i narodowości w kraju, w którym pracujesz, i dowiedz się, czy mogą one zaoferować pomoc. Niektórzy z [naszych członków](#)

mogą służyć pomocą. Pobierz nasz [przewodnik/plakat](#) dla osób pomagających uchodźcom oraz nasz [krótki poradnik](#) dla uchodźców i osób ubiegających się o azyl. W niektórych przypadkach ustalenie, czy dana osoba jest bezpaństwową, wymaga specjalistycznej wiedzy, która nie jest ogólnie dostępna. W takim wypadku należy się zwrócić do eksperta o wydanie raportu potwierdzającego status bezpaństwowości tej osoby.

4. Pogłębiaj wiedzę na temat ustalania bezpaństwowości.

Poniżej umieszczono dodatkowe informacje. Znacznie więcej znajduje się na naszych stronach internetowych (łączy zamieszczono poniżej). Obejrzyj nasze webinarium [Czy Europa pozostaje w tyle w kwestii ustalania i ochrony bezpaństwowości?](#)

Dowiedz się więcej na temat rozpoznawania bezpaństwowości tutaj:

- [EASO \(EUAA\) Praktyczny przewodnik po rejestracji: Składanie wniosków o międzynarodową ochronę](#) (zobacz str. 39-42 „Bezpaństwowość”)
- [UNHCR - narzędzia do identyfikacji i ochrony osób bezpaństwowych w sytuacji przetrzymywania](#)
- Forum uchodźców: [Przewodnik do identyfikacji, wspierania i wskazówek dla osób narażonych na bezpaństwowość we Francji](#)

Dowiedz się więcej na temat ustalania bezpaństwowości tutaj:

- [Ustalanie i ochrona bezpaństwowości w Europie](#)
- [Podręcznik UNHCR na temat ochrony osób bezpaństwowych](#)
- Nasz [Indeks Bezpaństwowości](#)

CO MUSI SIĘ ZMIEŃĆ NA POZIOMIE POLITYKI?

- Agencje niosące pomoc w przyjmowaniu starających się o azyl powinny otrzymać przynajmniej podstawowe **szkolenie na temat bezpaństwowości i narodowości** i dokąd kierować ludzi po poradę ekspertów.
- **Starający się o azyl powinni otrzymać informację** na temat problemów związanych z bezpaństwowością i narodowością, oraz gdzie uzyskać więcej informacji na temat ochrony ich praw, włączając w to bezpłatną poradę prawną.
- **W kontekście przyjmowania uchodźców i ustalania ich statusu powinny być stosowane ujednoczone procedury** identyfikacji i oceny bezpaństwowości. Specjalne procedury ustalania bezpaństwowości powinny gwarantować ochronę za względu na bezpaństwowość.
- Państwa powinny ustalić **opartą na prawie procedurę ustalania bezpaństwowości, prowadzącą do uzyskania statusu bezpaństwowca**, w zgodzie z dobrymi praktykami i normami międzynarodowymi, z jasnymi mechanizmami poleceń, w celu upewnienia się, że bezpaństwowość jest ustalona w odpowiednim momencie procesów ochrony międzynarodowej.
- **Prawnicy i urzędnicy odpowiedzialni za podejmowanie decyzji w sprawach ochrony międzynarodowej, narodowości, emigracji i przetrzymywania, powinni otrzymać odpowiednie szkolenie.**
- Rządy powinny odpowiednio finansować przygotowane przez ekspertów **informacje na temat kraju pochodzenia (COI)**, zawierające konkretne informacje na temat bezpaństwowości.

WIĘCEJ INFORMACJI OGÓLNYCH I DODATKOWE ŹRÓDŁA

Które organy powinny stwierdzać bezpieczeństwo? Bezpieczeństwo może być stwierdzone w ramach Procedury Stwierdzania Bezpieczeństwa (SDP) lub jako część procedury stwierdzającej status uchodźcy. Ryzyko bezpieczeństwa powinno być zidentyfikowane przy [rejestracji](#), ale stwierdzone ostatecznie w późniejszym czasie, z pomocą środków prawnych i innych narzędzi ochrony. Te same zasady powinny być stosowane we wszystkich procedurach stwierdzających, pomiędzy którymi powinny być odpowiednie powiązania i mechanizmy odwoławcze. Jeśli organy państwowe nie zidentyfikują i nie określają bezpieczeństwa na drodze solidnych procedur, bezpieczni uchodźcy mogą być narażeni na poważną niekorzyść, a decyzje ich dotyczące mogą być bezprawne i mogą stać się przedmiotem odwołań.

Niezdolność do samo-zidentyfikowania się jako osoba bezpieczna nie powinna mieć wpływu na ocenę wiarygodności: Niektórzy bezpieczni uchodźcy mogą nie być świadomi, że są bezpiecznymi, lub nie zdają sobie sprawy ze znaczenia braku narodowości. Mogą również obawiać się poinformowania władz o swojej bezpieczeństwie z powodu doświadczeń w przeszłości, dyskryminacji lub prześladowań. Jeżeli bezpieczeństwo (lub ryzyko jej zaistnienia) nie jest stwierdzone na etapie rejestracji, późniejsze wątpliwości odnośnie narodowości danej osoby, nie powinny mieć wpływu na ocenę jej wiarygodności w procesie starania się o azyl lub innych procedur.

Udowodnienie bezpieczeństwa i powiązań z krajem może być trudne: Niektórzy bezpieczni uchodźcy mają dokumenty potwierdzające, że są oni bezpiecznymi; na przykład osoby, które miały jakąś narodowość, ale ją utracili, mogą mieć na to dowód. Niektóre osoby bezpieczne mają niewiele dowodów lub nie mają ich wcale, by stwierdzić ich tożsamość, bezpieczeństwo, miejsce urodzenia, powiązania rodzinne, lub powiązania z jakimś krajem. Organy podejmujące decyzje powinny udzielić im pomocy w uzyskaniu takich dowodów, gdy tylko jest to możliwe, jak również zaakceptować dowody w formie innej niż dokumenty. Powinny one także okazać sensowne zaufanie w sytuacji, gdy uzyskanie dowodów nie jest możliwe.

Osoby bezpieczne często mierzyły się z dyskryminacją: Niektórzy byli dotkliwie pokrzywdzeni ze względu na status społeczny, polityczny i ekonomiczny w krajach pochodzenia lub w miejscu poprzedniego pobytu. Na przykład mogli dostać odmowę dostępu do ewidencji ludności i dokumentacji, powszechnej edukacji i zatrudnienia, opieki zdrowotnej, małżeństwa osób tej samej płci oraz praw własności. Dalsze nierówności mogą wystąpić w dostępie do biurokratycznych systemów i procesów gdy szukają schronienia w Europie.

Bezpieczeństwo może być powiązane z argumentowaniem Konwencji Dotyczącej Statusu Uchodźców, lub nie: Brak obywatelstwa może być (częściowo) spowodowany tym, że osoba bezpieczna opuściła swój kraj pochodzenia. Na przykład: Rohingya, która stała w obliczu prześladowań ze względu na tożsamość etniczną, odmówiono obywatelstwa w Myanmar. Inne osoby bezpieczne mogą być pośród tych wysiedlonych poprzez bardziej ogólny konflikt. Na przykład: bezpieczni Palestyńczycy oraz Kurdowie uciekający z Syrii. Tak czy inaczej, bezpieczeństwo powinna być właściwie określona i udokumentowana, a osoby bezpieczne powinny być chronione.

Uzyskaj więcej informacji

[European Network on Statelessness](#)

[Stateless Journeys](#) (Europejska Sieć na rzecz Bezpaństwowców - Podróże Bezpaństwowców)

[Indeks Bezpaństwowości](#)

[UNHCR's Ending Statelessness site](#) (strona UNHCR Koniec z Bezpaństwowością)

[UNHCR's Self-Study Module on Statelessness](#) (Moduł samokształcenia UNHCR dotyczący Bezpaństwowości)

[Institute on Statelessness and Inclusion](#) (Instytut ds. Bezpaństwowości i Integracji)

[Statefree](#) (strona organizacji Statefree)

Zapisz się na kurs w [Institute on Statelessness and Inclusion](#) (Instytucie ds. Bezpaństwowości i Inkluzji) lub na [University of Melbourne](#) (Uniwersytecie w Melbourne).

Európai szervezetek [kapcsolatba léphetnek az ENS-szel](#) képzési lehetőségekkel kapcsolatban. [Ugyancsak feliratkozhat a levelezőlistánkra/hirlevelünkre is](#), követhet minket a közösségi médiában és támogathatja

Organizacje w Europie mogą kontaktować się z [European Network on Statelessness](#) (Europejską Siecią na rzecz Bezpaństwowców, ENS) w sprawie możliwości szkoleniowych.

Możesz również [dołączyć do naszej listy mailingowej/biuletynu](#), śledzić nas w mediach społecznościowych i wesprzeć [kampanię Stateless Journeys](#) (Podróże Bezpaństwowców).

„PRZESZEDŁEM PRZEZ TRZY PROCEDURY O UDZIELENIE OCHRONY MIĘDZYNARODOWEJ I JEDNĄ (?) BEZPAŃSTWOWOŚĆ NIE BYŁA ROZWAŻANA JAKO PODSTAWA DO UZYSKANIA OCHRONY MIĘDZYNARODOWEJ. W TRZECIEJ PROCEDURZE OCHRONY MIĘDZYNARODOWEJ W KOŃCU MI JĄ PRYZNANO, ALE NA INNYCH PODSTAWACH... POCZUŁEM SIĘ DYSKRYMINOWANY I ODEPCHNIĘTY... NIE MAM GDZIE PÓJŚĆ.”

~ KUWEJTCZYK Z LUDU BIDOON, PRZEBYWAJĄCY W HOLANDII